

РОЛЬ ЗМІ У КОМУНІКАЦІЇ ДЕРЖАВИ ТА ГРОМАДЯН

Вінницький національний технічний університет

Анотація

У статті досліджено та описано роль засобів масової інформації (ЗМІ) у комунікації між державою та громадянами. Проаналізовано вплив ЗМІ на політичну свідомість громадян.

Ключові слова: *ЗМІ, комунікація, держава, громадяни, вплив, політична свідомість, свідомість, політика.*

Abstract

The article explores and describes role of mass media (media) in communication between the state and citizens is explored and described. The influence of the media on the political consciousness of citizens is analyzed.

Keywords: *Media, communication, state, citizens, influence, political consciousness, consciousness, politics.*

Засоби масової інформації (ЗМІ) – це платформи та канали, які збирають, обробляють та поширюють інформацію для масових та локальних аудиторій, використовуючи різноманітні технічні засоби. ЗМІ потужним джерелом різноманітної інформації, характерними рисами якого є: публічність; наявність спеціальної технічної апаратури; взаємодія в часі та просторі комунікативних партнерів; одностороння спрямованість дії ЗМІ тощо [1].

Окрім розповсюдження інформації, ЗМІ виконують роль посередника між владою та суспільством, доносить людям точку зору певних політичних сил та впливають на їхню політичну свідомість та поведінку [2].

Сьогодні в постіндустріальних країнах світу стверджується модель інформаційного суспільства, в якому знання (інформація) все більше акумулює ресурсів (зокрема, багатство) та стають визначальним фактором функціонування влади. Звичайно, такі традиційні ресурси влади, як сила та багатство, не зникають з політичної авансцени, але вони все більше поступаються такому ресурсу влади, як інформація. А безпосередні носії й розповсюджені інформації — ЗМІ, підсилені капіталом, все більше впливають на формування політичної культури і психології громадян. ЗМІ є надзвичайно важливим елементом комунікативного процесу, оскільки вони можуть підвищити довіру громадськості до певної політичної сили та її діяльності [3].

Невід'ємною ознакою правової демократичної держави є забезпечення свободи слова, свободи інформаційної сфери, право на висловлення думки і позиції громадянина, право на отримання й поширення інформації без перешкод. Свобода слова є підґрунтям, на якому будується демократія і без якого існувати демократичні інститути просто не можуть. У демократичних державах взаємодія влади і суспільства базується на механізмах зв'язку з громадськістю та наданні інформаційних послуг населенню.

За умов демократії особливого значення набуває швидкість, ефективність та якість інформації, що подається ЗМІ. Коли не існує контролю над їх діяльністю, то у цілому ряді випадків виникає небезпека зловживання владою боку замовників новин. Тому в демократичному суспільстві мас-медіа є «ланцюговим псом», який виконує спостереження за діяльністю органів державної влади, запобігає корупції, виродженню демократії тощо [4].

Крім того, ЗМІ сприяють політичній соціалізації – процесу оволодіння політичними знаннями, цінностями, способами і формами політичної участі. Можна з упевненістю сказати, що вони зіграли вирішальну роль і в якійсь зміні існуючої в Україні політичної системи і продовжують грати істотну роль в її функціонуванні. Колишній керівник фінської телерадіомовної корпорації Рейно Паасилінна у своїй книзі «Гласність і радянське телебачення», аналізуючи події в СРСР наприкінці 1980-х, чітко показав, що гласність спочатку була не самоціллю, а інструментом демократизації і політичних реформ в СРСР, які повинні були зміцнити соціалістичний лад. Звільнена (але керована) преса була,

по суті, єдиним союзником М. Горбачова в боротьбі з консервативними силами в партпараті. Особлива роль відводилася телебаченню. М. Горбачов першим з радянських політиків зрозумів всю його міць в якості політичної зброї та засобу для створення іміджу, проведення реформ [4].

Проте усе частіше політичні сили у ЗМІ застосовують політичне маніпулювання, яке засноване на брехні та фальсифікації. Політичне маніпулювання розуміється як приховане управління політичною свідомістю та поведінкою людей відповідно до власних політичних інтересів. Воно складається з багатьох спеціальних прийомів, методів, технологій. До них належать: брехня, неправда, замовчування, напівправа, вигадка, поширення політичних міфів, тенденційне коментування, формування потрібних стереотипів тощо. Останнім часом бурхливо розвивається спеціальний напрямок - іміджмейкінг, який спотворює привабливий для виборців політичний імідж політика [2].

Нажаль, відповідальність ЗМІ за якість інформації, так само як і політиків, які артикують її, залишається на невисокому рівні. Громадяни очікують яскравих емоційних новин, а ЗМІ «годує» споживача інформації шоу-новинами. Нині є проблема раціоналізації політичної свідомості та підвищення відповідальності та компетентності як політиків, так і спеціалістів ЗМІ (журналістів, ведучих та інших).

Висновки

Отже, в сучасному світі ЗМІ мають величезну, зокрема, політичну владу. Вони можуть впливати на думку громадян щодо вибору певної політичної сили, стратегії розвитку, політичної моди. Очевидно, що створення в Україні правової, демократичної держави неможливе без переходу від інформаційної закритості до системи відкритого суспільства, що передбачає нові форми взаємодії держави і громадян. Першою ознакою демократичного суспільства є те, що ЗМІ не залежать від держави та ведуть чесну взаємодію з громадськістю. Саме за таких умов вони зможуть виконувати роль демократичного чинника на шляху побудови демократичної держави.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Ярош Б.О., Ярош О.Б. Загальна теорія політики: навчальний посібник. URL: <http://politics.ellib.org.ua/pages-564.html>
2. Денисюк С. Г. Комунікологія : навчальний посібник. Вінниця : ВНТУ, 2015. 102 с.
3. Денисюк С. Г. Політична комунікація: ціннісні основи та механізми реалізації в умовах сучасного суспільного розвитку. Дисерт. на здобуття ступ. докт. політ. н. URL: <http://dspace.nbu.gov.ua/bitstream/handle/123456789/70984/12-Turchenko.pdf?sequence=1>
4. Костиця І. Медіатизація політики та політизація ЗМІ як тенденції політичного процесу в Україні. *Політичний менеджмент*. 2013. URL: http://ipiend.gov.ua/wp-content/uploads/2018/08/kostyria_mediatyzatsia.pdf

Курницький Дмитро Петрович – студент групи ІСТ-176, факультету комп'ютерних систем та автоматизації, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця, dmytro.kurnitskiy@gmail.com

Денисюк Світлана Георгіївна – доктор політичних наук, професор, проректор з науково-педагогічної роботи і соціальних комунікацій, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця, e-mail: svetadenisiyk@gmail.com

Kurnitsky Dmytro Petrovich – student of IIST-17b, Faculty of Computer Systems and Automation, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, dmytro.kurnitskiy@gmail.com

Denysiuk Sviltana – Doctor of Politician science, professor, vice-rector for scientific and pedagogical work and social communications, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, e-mail: svetadenisiyk@gmail.com